

TSS Tijdschrift voor sociale vraagstukken

Door: Nico de Boer,
augustus 2007

Uitstekend geschiedenisboek

‘Men ziet van de toekomst ongeveer evenveel als het inzicht in het verleden reikt.’ Dat motto gaf Marie Kamphuis haar boek ‘Helpen als ambacht’ (1951) mee. Als dat waar is, kan iedereen binnenkort heel wat meer van de toekomst van het sociaal werk zien, want er is een bijzonder lekker boek over de geschiedenis van dat werk geschreven: het *Basisboek Geschiedenis Sociaal Werk in Nederland*. Auteur is *Maarten van der Linde*, historicus en docent aan De Horst in Amersfoort.

Van der Linde is erin geslaagd een uitstekend leesbaar en informatief standaardwerk af te leveren. Naar eigen zeggen is zijn streven ‘de lange en bonte optocht van mensen die in tweeduizend jaar de trendsetters waren [...], hun activiteiten en hun ideeën telkens te plaatsen in de context van hun tijd, in de samenleving waarin zij leefden en dachten.’ Daartoe besteedt Van der Linde terecht ruimschoots aandacht aan de algemene geschiedenis van Nederland. Zijn verhaal begint – na een oriënterend hoofdstuk over de motieven om sociaal werk te doen – met de vroege middeleeuwen en de betekenis van de kloosters voor de armenzorg en loopt tot en met de opkomst van het marktdenken in de sociale sector en de vermaatschappelijking van de zorg. Daartussenin komt heel veel aan bod: de humanistische hervormingen in de zestiende eeuw (Coornhert), de verantwoordelijkheidskwestie in de zeventiende eeuw (armoede eigen schuld?), de eerste pogingen tot staatsarmenzorg in de achttiende eeuw, de opkomst van een breed scala aan sociale arrangementen in de negentiende eeuw en van de verzorgingsstaat in de twintigste eeuw. Veel aandacht besteedt Van der Linde (hoe kan het ook anders voor een docent?) aan de scholing en beroepsontwikkeling in de sociale sector. Illustratief voor de breedte van zijn benadering zijn aparte paragrafen over de ontwikkeling van de zorg voor doven en blinden. Bovenstaand motto van Marie Kamphuis zou wel eens niet alleen kwantitatief, maar ook inhoudelijk waar kunnen zijn: het inzicht dat Van der Linde ons in de geschiedenis biedt, bevat keuzen en dat leidt tot een bepaalde kijk op de toekomst. Opmerkelijk afwezig in zijn basisboek is bijvoorbeeld de wereld van het beleid: de Knelpuntennota (1974) ontbreekt en datzelfde geldt voor de Kaderwet Specifiek Welzijn (1976). Zelfs over de Welzijnswet staat geen woord in het boek. Die keuze is te legitimeren: in ruim vijftienhonderd jaar geschiedenis vormt het recente overheidsbeleid niet meer dan een rimpeling, lijkt Van der Linde ons mee te geven. Misschien ontnemt hij ons daarmee hooguit een scherp zicht op de toenemende rol van de gemeenten en de wijkbenadering in het sociaal werk.

Tenslotte nog dit: curieus genoeg prijkt op het omslag dezelfde ‘Barmhartige Samaritaan’ van Vincent van Gogh die ook al eens op een ander standaardwerk stond, ‘Zorg en de staat’ van Abram de Swaan (1989). Zou dat een knipoog zijn of een gebrek aan geheugen van de vormgever?

Maarten van der Linde, *Basisboek Geschiedenis Sociaal Werk in Nederland* is in 2007 uitgegeven bij SWP met ISBN 978 90 6665 879 0